

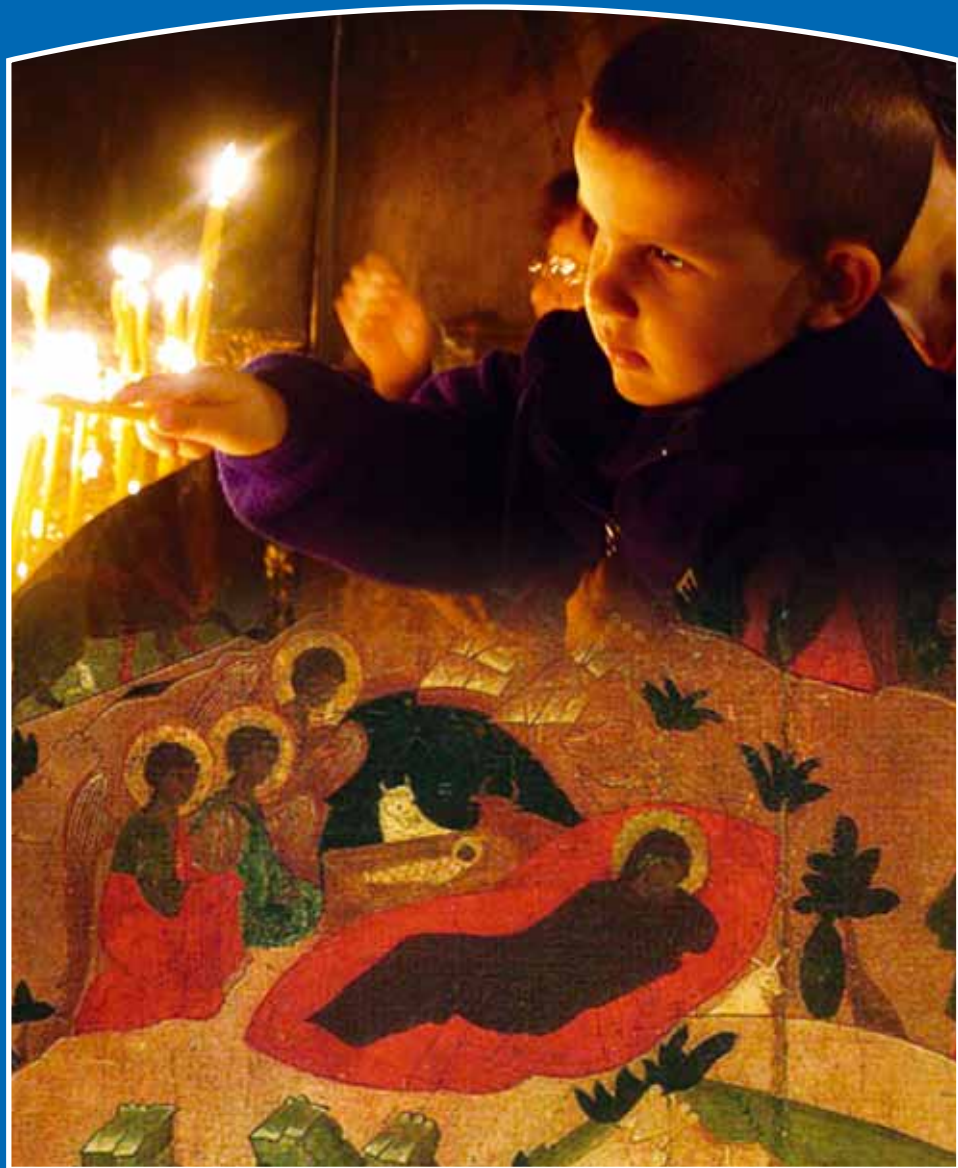
ROČNÍK LXI

LISTOPAD/PROSINEC 2006

11/12

HLAS PRAVOSLAVÍ

OBSAH

VÁNOČNÍ POSELSTVÍ POSVÁTNEHO SYNODU
PRAVOSLAVNÉ CÍRKVE V ČESKÝCH ZEMÍCH
A NA SLOVENSKU DUCHOVENSTVU
A VĚŘÍCÍM PRAVOSLAVNÉ CÍRKVE. _____ 3

ROZHOVOR S VLADYKOU METROPOLITOU
PERGAMSKÝM ZIZIOULASEM, S VLADYKOU
BISKUPEM KALLISTOSEM (TIMOTHY
WAREM) Z DIOKLETIA A S JEHO EMINENCÍ
KARDINÁLEM WALTEREM KASPEREM
USKUTEČNĚNÝ THDR. VÁCLAVEM JEŽKEM
PHD. _____ 5

FOTOGRAFICKÁ SOUTĚŽ _____ 14

ZASEDÁNÍ SPOLEČNÉ LUTERÁNSKO-
PRAVOSLAVNÉ KOMISE PRO TEOLOGICKÝ
DIALOG _____ 15

SETKÁNÍ VLADYKY KRYŠTOFA
SE STUDENTY _____ 16

IKONOPISNÝ SEMINÁŘ _____ 17

CYRILOMETODĚJSKÝ SBORNÍK _____ 18

„PRESVJATAJA HLAVA,
IOANNOVA SLAVA...“ _____ 20

JAK ŽIJEME _____ 22

O, Maria, Mati Božia prečistá _____ 22

Z Jihlavy _____ 23

Mariánské lázně _____ 23

DRUHÁ KAMENNÁ DESKA _____ 24

Narození Pána našeho Ježíše Krista 25. prosince / 7. ledna

*Narození tvé, Kriste Bože náš, zjevilo
světu světlo poznání, neboť ti, kteří
hvězdám sloužili, hvězdou naučení byli,
klaněti se tobě, Slunci spravedlnosti,
a znáti tebe, Východ s výsosti.
Pane, sláva tobě!*

Drazí otcové, bratři a sestry, milí čtenáři!

*Přejeme vám radostné a klidné prožití svát-
ků vánočních,
dětem bohatou nadílku pod stromečkem
a nám všem šťastné vykročení do nového
roku 2007.*

vaše redakce

Radostné Vánoce a šťastný nový rok!

VÁNOČNÍ POSELSTVÍ POSVÁTNÉHO SYNODU PRAVOSLAVNÉ CÍRKVE V ČESKÝCH ZEMÍCH A NA SLOVENSKU DUCHOVENSTVU A VĚŘÍCÍM PRAVOSLAVNÉ CÍRKVE.

Milovaní duchovní otcové, bratři a sestry! Kristus se rodí!

Světlá událost narození Ježíše Krista, našeho Spasitele, naplňuje srdce všech lidí dobré vůle nepopsatelnou radostí. Vždyť „Syna svého jednorozenného poslal Bůh na svět“ (1J 4,9), který byl nespočetnými pokoleními uprostřed mnoha utrpení dlouho očekávaný. A právě v době nejtěžší asyrské poroby se ozvala první slova útěchy proroka Izajáše: „Aj, panna počne a porodí Syna a nazve jméno jeho Immanuel“ (Iz 7,14). Prorok také předpověděl, že Emmanuel bude vysvoboditel, Mesiáš, který „nemoci naše vzal a bolesti naše vlastní nesl“ (Iz 53,4).

A „když přišla plnost času“ (Gal 4,4) a Panna skutečně počala, anděl zvěstoval tesaři Josefovi Boží zvěst – aby se nebál přijmout svoji snoubenku Marii, neboť co v ní je počato, je z Ducha Svatého, a aby Syna, který se narodí z Panny, pojmenoval Ježíš, tedy Vysvoboditel, neboť on vysvobodí svůj lid z hříchu. A aby neměl Josef pochybnosti, anděl zopakuje Izajášovo proctví: „Hle, pan-

na počne a porodí Syna a dá mu jméno Emmanuel“. Svatý evangelista Matouš, který o tom píše, k tomu ještě pro ty, kteří nerozuměli hebrejštině, dodává, že jméno Emmanuel znamená: „S námi Bůh“ (Mt 1,23).

Zaslíbený Mesiáš se narodil chudý, neboť v jeho narození se Bůh sklonil k lidem. Ne k mocným, bohatým, učeným a pyšným, ale k zuboženým, chudým, pokorným. Již z této Boží spravedlnosti nám zasvitla pravda prorockého zaslíbení, že „s námi Bůh“.

Ježíš učil lidi „jako moc mající“, a ne jako zákoníci“ (Mt 7,28; Mk 1,22). A lidé poslouchali jeho slova s nadšeným údivem, vždyť předtím „nikdy člověk tak nemluvil, jako tento člověk (J 7,46). Díky jeho božskému učení mnozí pochopili nejasné části Starého zákona a otevřelo se jim Království nebeské. Každé jedno slovo Ježíšova učení je svědectvím o tom, že „s námi Bůh“.

Ježíš konal zázraky. Léčil nemocné, slepé, chromé, poražené, malomocné, křísil mrtvé, a zároveň s léčením těla a navracením života daroval i uzdrave-

ni duševní a věčný život, dokazuje tak, že „s námi Bůh“.

Nakonec, jsa Bohem, obětoval sebe samého na kříži za hříchy lidí a vstal slavně z mrtvých. Před nanebevstoupením slíbil, že s námi zůstává až do konce světa. Zůstává s námi hříšnými a slabými lidmi a my skrze blahodát máme možnost získat během svého pozemského života očištění, osvícení a zbožštění, neboť „s námi Bůh“.

Světlo, které z betlémské jeskyně zazářilo do celého světa, svítí jasně i dnes. Evangelium našeho Hospodina a Spasitele Ježíše Krista je rozšířené po celém světě. Cesta Evangelia byla vždy velmi těžká. Za dvacet století pustošily Boží nivu nekonečné bouře. Během prvních tří století polévala krev křesťanů římské arény a dlažbu vězení. Nezměrné bylo množství slz Kristových věrných následovníků i v dobách pozdějších. A přece Boží lid i uprostřed tolika zkoušek a utrpení vždy šťastně a vítězně zpíval: „S námi Bůh“.

A dnes? I dnes je „s námi Bůh“ a všemožně nám pomáhá překonávat úskalí dnešní doby: různé proudy liberalismu, individualismu, sekularizace, relativismu, apostáze, nihilismu; lákavou propagandu nekřesťanských náboženství, lacinou kampaň náboženského synkretismu, upřednostňovanou v médiích.

Díky vědeckému, technickému a technologickému pokroku a překonání pravi-

cových i levicových totalitních politických režimů dvacátého století žijeme ve společné Evropě v klidných a relativně dobrých společensko-hospodářských podmínkách a poměrech. Paralelně s tím jsme svědky vyčerpanosti kultury a poklesu duchovnosti. Tradiční křesťanské hodnoty – láska, milosrdenství, pochopení či odpuštění – jsou odsunuté do pozadí, staly se druhořadými.

Proto je aktuálnější než kdykoliv předtím poselství a odkaz radostné a spásonosné události Kristova narození v Betlémě. Bůh se slitoval nad svým stvořením a sestoupil na zem, aby zachránil své ztracené stádo. Přijal na sebe lidskou přirozenost, vzal na sebe hříchy celého světa, přišel a je s námi, aby nás přivedl zpět k sobě.

Tato radostná zpráva o tom, že „s námi Bůh“, nás v těchto chvílích naplňuje duchovním nadšením – vírou, nadějí a láskou – a podněcuje nás spolu s anděly zvolat: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj, lidem dobrá vůle!“

V těchto vznešených chvílích Kristova narození, drazí otcové, bratři a sestry v Kristu, přijměte naše upřímné přání vašeho dobrého a hojnosti Boží blahodati ve vašem osobním a rodinném životě. Nechť nový rok 2007 je pro vás šťastný, úspěšný a klidný!

Nechť na vás všech spočívá požehnání našeho Pána, narozeného Ježíše Krista!

Oslavujme ho!

*Kryštof
arcibiskup pražský,
metropolita českých zemí a Slovenska*

*Ján
arcibiskup prešovský a Slovenska*

*Simeon
arcibiskup olomoucko-brněnský*

*Tichon
v. biskup komárenský*

ROZHOVOR S VLADYKOU METROPOLITOU PERGAMSKÝM ZIZIOULASEM, S VLADYKOU BISKUPEM KALLISTOSEM (TIMOTHY WAREM) Z DIOKLETIA A S JEHO EMINENCÍ KARDINÁLEM WALTEREM KASPEREM USKUTEČNĚNÝ THDR. VÁCLAVEM JEŽKEM PHD.

Ve dnech 18.–25. září tohoto roku se uskutečnil mezi římskokatolickou a pravoslavnou církví teologický dialog na nejvyšší úrovni. Setkání zástupců obou církví se proběhlo v Bělehradě v Srbské republice. Za Pravoslavnou církev v českých zemích a na Slovensku se na tomto dialogu měli čest zúčastnit otec ThDr. Václav Ježek, PhD., a otec Jiří Stránský. Stali se členy Společné komise pro teologický dialog mezi pravoslavnou církví a římskokatolickou církví, která pracuje již od roku 1980.

Dialog hostila Srbská pravoslavná církev v čele s patriarchou srbským Pavlem, jenž přivítal členy komise v patriarchálním chrámu v Bělehradě slovy: „Vítejte všichni, do domu Boha naší církve, našeho lidu a mého domova! Moje pokorná modlitba bude doprovázet váš teologický dialog lásky a pravdy, neboť je to důvod, proč jste se tady sešli. Existuje velká důležitost a nutnost toho, abyste všichni byli posilněni milostí Ducha Svatého, který léčí všechny naše nedostatky a léčí všechny naše slabosti.“

Společná komise pro teologický dialog mezi pravoslavnou církví a římskokatolickou církví je vedena dvěma spolupředsedy. Za římskokatolickou církev je to Jeho Eminence kardinál Walter Kasper a za pravoslavnou stranu Jeho Vysokopřeosvěcenost metropolita

Jan Pergamský (Zizioulas). V úvodu dialogu oslovil komisi předseda vlády Srbské republiky Dr. Vojeslav Koštunica slovy: „Církev Východu a Západu tímto dialogem poukazuje na úžasný příklad spolupráce a toto setkání v Bělehradě je jednou ze zastávek na této cestě porozumění. Největším darem současnému lidstvu by bylo přesvědčit lidi, zvláště snad nejprve a v čele politické elity, že není alternativy kromě dialogu a že každé úsilí užívat násilí, diktát anebo vnucování vlastních modelů a řešení – ve službě hlavně osobních zájmů – ničí zbylé mosty mezi proti sobě stojícími komunitami a lidmi, místo aby budovalo mír, solidaritu, důvěru a spolupráci...“

Společná komise se skládá z 30 římskokatolických teologů a z 30 pravoslavných teologů. Při tomto setkání komise diskutovala o dokumentu s názvem „Ekleziální a kanonické důsledky sakramentální povahy církve: Konciliarita a autorita v církvi“ a o tom, jak se projevuje na třech úrovních církevního života: místní, regionální a univerzální. Základem pro diskusi byl tento zmíněný dokument, který byl připraven již v Moskvě v roce 1990 a který měl být původně představen v plenárním zasedání při setkání společné komise ve Freisingu v Německu rok poté. Nedošlo však k tomu tehdy ani později, neboť události, které se odehrávaly ve

Východní Evropě, přiměly komisi zabývat se otázkou „uniatismu“ ve vztahu k ekumenickému dialogu. Setkání v Bělehradě diskutovalo tedy o tomto Moskevském dokumentu, přičemž text byl pozměněn na základě interpolicí a diskusí. Změněný text uvádím níže s komentářem. Nezbyval čas přejít celý text při tomto setkání a diskuse bude pokračovat při dalším setkání komise.

Pravoslavní členové komise společně sloužili svatou liturgií v chrámu svatého Marka v den Narození Přesvaté Bohorodiče. Této liturgie se účastnili římskokatoličtí delegáti. Římskokatoličtí delegáti sloužili

svatou liturgií v římskokatolické katedrále v Bělehradě. Při příležitosti této služby kardinál Kasper ve své homilii zdůraznil skutečnost, že jedna z příčin, že se v Evropě rozšiřuje sekularismus a relativizování hodnot, je ta, že církev není jednotná. Rozdělení církve způsobuje ztrátu hodnot. Vzpomenul na Cyrila a Metoděje jakožto patrony Evropy. Na závěr dialogu byli členové komise pozváni na večeri k prezidentovi Srbské republiky.

Zde uvádím tři rozhovory, které jsem měl během dialogu možnost uskutečnit. Myslím si, že budou zajímavé pro širší veřejnost.

ROZHOVOR S METROPOLITOU PERGAMSKÝM JANEM (ZIZIOULAS)

Otázka: *Zdá se, že mnoho lidí kritizuje současnou pravoslavnou teologii za to, že údajně neprojevuje dostatečnou snahu o vysvětlění některých aspektů své teologické tradice, že nedostatečně vysvětluje aspekty své liturgické a duchovní tradice srozumitelným teologickým a badatelským jazykem. Myslíte si, že tato kritika je oprávněná?*

Odpověď: Podívejte se, je povinností teologie, aby odpovídala na požadavky své doby, aby odpovídala na otázky lidí, kteří se zajímají o spásu a Boha. Nicméně teologie není exaktní věda, ale „slovo Boží“. Toto „slovo Boží“ je ve své podstatě nevysvětlitelné. Můžeme o něm hovořit, ale nemůžeme jej vyčerpat ani lehce vysvětlit. Každá duchovnost, každá teologie má rozměry, které nelze vyčerpat a které patří do mysteria. Někdy mi připadá moderní snaha vysvětlit a očekávat vysvětlení poněkud jepičí záležitostí. Pokud se nenaučíme skutečnost, že nelze Boha pochopit v úplnosti a ani jeho slovo, nelze být šťastným a člověk je potom odsouzen k věčnému hledání.

Otázka: *Mnoho pravoslavných věřících a teologů poukazuje na skutečnost, že i když kritizujeme římskokatolickou ekleziální tradici v kontextu papežství, ve skutečnosti*

máme v praxi v naší církvi také papežství. V tomto ohledu se naši biskupové chovají jako papežové ve vlastních eparchiích. Proti eparchiálnímu biskupovi se v praxi nelze odvolat, i když je pravdou, že lze za určitých okolností prosadit jisté kanonické postupy proti chybuujícímu biskupovi. Jaký je tedy zde rozdíl. Není snad již jedno uznat univerzální jurisdikci římského papeže nad celou církví, když v podstatě máme mnoho papežů (biskupů) na lokální eparchiální úrovni?

Odpověď: Toto uvažování je na první pohled logické, ale ve skutečnosti neodpovídá pravoslavné ekleziologii. Ve své moci, může papež kdykoliv zasáhnout do dění místní církve nebo eparchie a kdykoliv změnit rozhodnutí místního biskupa. Proto v římskokatolické církvi můžeme stěžít hovořit o existenci místních církví, ačkoliv se v moderní římskokatolické církvi objevuje důraz na místní církve. I moc samotného místního biskupa je přímo úměrná rozhodnutí papeže. Tato ekleziologie nemůže nikdy poskytnout prostor pro pozitivní rozvoj místních duchovních tradic, neboť vše musí vstoupit do svazku s římským biskupem. Podporuje spíše uniformitu než zdravou různorodost.

Otázka: *To je pravda, ale přesto i v pravoslavné tradici můžeme hovořit o tom, že místní biskup může zasáhnout do dění místní eparchie, a tím zbrzdít zdravý vývoj „místních tradic“ ve smyslu například nějakého pozitivního vývoje. Všiml jsem si, že i v tomto dialogu mezi pravoslavnou a římskokatolickou církví, který se uskutečňuje v Bělehradě (18.–24. 9. 2006) vy osobně příliš kladete důraz na roli biskupa navzdory tomu, že ve svých publikacích vždy kladete důraz na laiky neboli věřící ve spolupráci s biskupem. To jest, že biskup ani věřící nemohou existovat samostatně. Biskup nemůže existovat bez věřících a věřící nemohou existovat bez biskupa. Proč tedy kladete takový důraz na roli biskupa?*

Odpověď: Tím, že chráním roli biskupa, nikterak nechci pochybovat o roli věřících. Vše souvisí s širším vnímáním otázky. Nelze v duchu protestantské tradice klást vše pouze na morální hlediska. V pravoslavné teologii je moralizující duch cizí. Problém tkví v tom, že například můžete mít pět lidí a každý bude mít jiný názor na svého biskupa. Každý tento názor může být na první pohled pravdivý. Ale pokud bychom měli neustále měnit biskupy podle názorů, nikam by to nevedlo. Já vnímám roli biskupa spíše v širším kontextu. To jest, že biskup je středem dění a prvkem jednoty, ale ne ve smyslu pouze dobrého rozhodování neboli administrace, ale ve smyslu viditelného prvku jednoty. To jest, pokud jsem věřící a odvolám se na svého biskupa, měl bych v něm nalézt dostatečnou podporu a „jednotu své vlastní mysli“. To znamená, že biskup je učitelem, duchovním otcem a středem mého církevního života. Samozřejmě že nemůže existovat biskup bez věřících, které musí reprezentovat nejenom v rámci jejich názorů, ale i v rámci jejich zkušenosti. Dále si musíte uvědomit, že mohou existovat nemorální biskupové v morálním slova smyslu, ale to neznamená, že věřící, kteří pod ně patří, nedojdou spásy. I když takový biskup pře-

**Svatý Mikuláš divotvorce,
archiep. Myr Lycejských
6. / 19. prosince**

*Jako pravidlo víry a vzor tichosti
a učitele zdrženlivosti
zjevil tě stádcí tvému Bůh,
od něhož pochází vnitřní pravda všeho.
Protož dosáhl jsi pokorou povýšení
a chudobou získal jsi bohatství darů
duchovních.
Svatý pastýři duší, otče Mikuláši,
pros Krista Boha, aby spasil duše naše.*

káže v dobré činnosti, Bůh má způsoby, jak „duchovně negovat“ jeho rozhodnutí.

Otázka: *Do jaké míry ovlivňuje přijetí (recepce) víry, samotný obsah víry. Například, pokud si vezmu jako příklad eucharistickou bohoslužbu, kdo rozhoduje o tom, že ten či onen prvek v eucharistické bohoslužbě je nutný pro spásu. Nesvědčí tato věc o jisté svévolnosti, která vychází ze subjektivního pojetí víry? Abych dále vysvětlil, co myslím, co když se nějaký jedinec např. v Čechách rozhodne, že je nutné říci určitou modlitbu v rámci liturgie. Nesvědčí takový názor o tom, že dotyčného víra ovlivňuje charakter víry (v podobě přidané modlitby)? Kdo rozhoduje*

o tom, co je tradice a co není tradice v pravoslavi, pokud vezmeme v úvahu, že jsme již dlouho neměli všeobecné sněmy?

Odpověď: Uvědomte si, že existuje rozdíl mezi tím, co víra znamená a co je obsahem víry. Obsah víry nelze vyčerpat tak, jako nelze vyčerpat Boha. To, co víra znamená pro člověka, se může jenom chvilkově shodovat s obsahem víry. A to ne proto, že je to nutnost, ale proto, že je to realita naší pozemské existence ovlivněné hříchem. Pokud bychom nehřešili, ale žili v Bohu, neřešili bychom ani otázky souvisejícími s tím, co je správný nebo nesprávný obsah našeho bohoslužebného života. Pravoslavi z tohoto hlediska velmi nerado rozhoduje, aby se nějakým způsobem měnil obsah například eucharistické liturgické tradice. Tato liturgická tradice vychází ze zkušenosti Boha u lidí, kteří v Bohu žili, a není tedy pouze výsledkem subjektivního postoje. Proto i pokud se někdo rozhodne přidat či odebrat něco z liturgické praxe církve, musí to být v konečném důsledku následkem veliké duchovnosti. A tato duchovnost je posléze ověřena pozdějšími generacemi a zkušeností věřícího lidu.

Otázka: *V dnešní době se v teologii objevuje názor, který říká, že Bůh potřebuje nějaký objekt, na němž by projevil svoji lásku. To jest, jelikož je Bůh láska, nutně potřebuje objekt, na němž může tuto lásku projevit. Hned nás napadá myšlenka, že Bůh je tedy donucen k tomu, aby stvořil svět anebo člověka, neboť ve své podstatě svoji lásku musí někde projevit, aby byl Bohem. Tato teologie je do jisté míry populární mezi lidmi, kteří prosazují teologii velkého učastenství Boha na dění v tomto světě. Nicméně, jak jsem naznačil, je zde nebezpečí relativizace Boží všemohoucnosti. Ale na druhé straně je nutné říci, že skutečnost, že Bůh je láska, je snad jedinou věcí, který tvor může říci o svém Stvořiteli. Zdá se být tedy nanejvýš logické říci, že Bůh potřebuje objekt, na němž by tuto lásku projevil?*

Odpověď: Na vaši otázku je jednoduchá odpověď. Musíte myslet trinitárně, tj. v kategoriích Trojičného Boha. Pokud vezmeme Boha Otce, tak ten projevuje svoji lásku nejprve uvnitř Trojice vůči ostatním Osobám Trojice, tj. vůči Svatému Duchu a Ježíši Kristu svému Synu. Bůh Otec je monarchickým principem Trojice kromě jiného i z tohoto důvodu, tj. že je principem a zdrojem lásky vůči ostatním Osobám Trojice. To znamená, že Bůh jako láska projevuje svoji lásku „Sobě“, tj. ostatním Osobám Trojice. Toto platí ale i o Ježíši Kristu a Svatém Duchu. Svatý Duch také například projevuje svoji lásku „Sobě“, tj. ostatním Osobám Trojice. Jediný rozdíl zde spočívá mezi Otcem, Synem a Duchem Svatým, neboť Otec je počátkem této Trojičné lásky. Není tedy pravdou, že Bůh potřebuje objekt své lásky mimo sebe, „aby se naplnil jako láska“. Ale o to více je úžasná skutečnost, že Bůh projevil svoji lásku i mimo sebe, tj. vůči stvoření, které tedy nemusel tvořit. V tomto ohledu je zde nutno podtrhnout skutečnost svobodné vůle Boha, který projevuje tuto vůli tak úžasným způsobem, že tvoří člověka a svět bez jakékoliv nutnosti.

Otázka: *Myslíte si, že lze užít koncepce „perichoresis“ v širším teologickém smyslu, a ne pouze v kontextu dvou přirozeností Ježíše Krista? Koncepce perichoresis by se mohla užít například v koncepci přítomnosti různé kultury v kultuře jiné a naopak. Mohli bychom hovořit o interpenetraci prvků kultury podobně jako o interakci dvou přirozeností Ježíše Krista, přičemž podobně jako u Krista se jedná o monarchii hypostáze?*

Odpověď: Je důležité připomenout, že koncepce perichoresis a communicatio idiomatum jsou odlišnými koncepcemi. Perichoresis jako koncepce vznikla spíše ve vztahu k Trojici a Trojičnému životu. Navíc v pravoslavné teologii neexistuje příliš jasná pozice vůči perichoresis, a je nutné nad touto záležitostí pouvažovat, než si dovolíme širší interpretaci.

Otázka: Často jste vy osobně obviňován z existencialismu, ale i někteří jiní teologové z Řecka, jako Yannaras či Nellas. Je to obvinění, které proti vám vznáší podle mého názoru někteří teologičtí diletanty. V našem prostředí je jich mnoho. Mě by zajímalo, jak byste na toto obvinění reagoval vy sám?

Odpověď: Většinou lidé, kteří mne obviňují z existencialismu, ani nevědí, co existencialismus je. Tímto obviněním se také zabývám ve své nové monografii. Pokud si někteří myslí, že když cituji církevní Otce, hovořím o spáse v Kristu, a tak jsem existencialista. S tím mi ovšem nezbývá než souhlasit. Problém v současné pravoslavné teologii je ten, že vlastně žádná pravoslavná teologie není. A to proto, že se v naší době už neobjevují osobnosti jako Řehoř Nysský, Řehoř Naziánský atd. Řehoř Nysský a Řehoř Naziánský užívali „jazyka“ své doby, tj. helénistické filozofie, aby byly svému okolí srozumitelní. V tom spočívá skutečná teologie. Já také užívám jazyka své doby, tj. koncepcí, kterým moderní člověk rozumí, abych vysvětlil pravdu Ježíše Krista, která je samozřejmě jako taková neměnná. Někteří, kteří ničemu nerozumí, si myslí, že teologie má pouze opakovat všechno dokola, ale neuvědomují si, že i když opakují teologii církevních Otců, opakují jazyk té doby. Církevní Otcové dokázali vyjádřit pravdu evangelí jazykem, kterému jejich okolí rozumělo. Ti, kteří většinou obviňují své okolí z té či

oné negativní teologie, jsou lidé, kteří se snaží ukrýt svoji vlastní teologickou neschopnost. V teologii je budoucnost. Pokud si pravosláví vyvine dostatečnou teologickou připravenost, pomůže pravosláví samé uchovat do budoucna. Musím také konstatovat, že teologické fakulty v Řecku se ještě plně nerozvinuly a často upadají do pouhého opakování už dávno známých skutečností.

Otázka: Jaký je vztah mezi bytím a jeho vyjádřením? Souhlasil byste s tím názorem, že samotné bytí předpokládá projev? A projev předpokládá bytí? Můžeme tedy říci, že bytí a jeho projev jsou přítomny v jednom momentě v jedné bytosti?

Odpověď: Ano, máte pravdu, nelze uvažovat o bytí, aniž bychom hned také neuvažovali o jeho projevu. O tom, že v Bohu je bytí a jeho projev okamžité, že jsou to současné reality, svědčí i skutečnost koncepce Logos. Logos je dokonale spojení vyjádření a tím, co vyjadřuje. Jinými slovy řečeno, Ježíš Kristus dokonale vyjadřuje to, čím je, a tím se pro nás také stává vzorem, abychom byli tím, co chceme být, v okamžiku, kdy se stáváme křesťany.

Otázka: Zachovává si Ježíš Kristus svou lidskou přirozenost i v eschatologické realitě?

Odpověď: Ano, Bůh se vtělil v historii, ale toto vtělení znamenalo transcendenci historie v tom smyslu, že toto vtělení je věčné.

Děkuji za rozhovor.

ROZHOVOR S BISKUPEM KALLISTOSEM Z DIOKLETIA

Otázka: Vaše Eminence, myslíte si, že je v dnešní době nutné, aby se pravoslavná teologie či pravoslavná tradice prezentovala způsoby, kterým moderní člověk rozumí, anebo způsoby, které dokážou smysluplněji vysvětlit podstatu pravosláví? Dále, vy sám jste napsal knihu o pravosláví. Ale přesto mám pocit, že dostatečně nevysvětlujete onu podstatu pravosláví. Dnešní člověk potřebuje vědět například více o tom, co je to ikonostas,

co je to pravoslavná duchovnost. Což nemůže poskytnout pouze popis těchto věcí.

Odpověď: Samozřejmě, že si myslím, že pravosláví musí budovat mosty k dnešní době a vyjadřovat se srozumitelným jazykem. Souhlasím s vámi, že nestačí pouze uvádět romantický popis naší tradice. Mosty, které pravosláví staví, musí být mosty srozumitelnými a pravosláví musí ukázat, proč je tolik důležité pro spásu. V historii pravo-

slaví existovaly různé tradice a školy, které se pokusily jazykem doby a srozumitelným způsobem vyjádřit pravdu, jako například ruská emigrantská škola v Paříži, dále řecká emigrantská škola a podobně. Důležité je říci, že západní člověk se nezajímá o nějaké povrchní opakování pravoslavné tradice. Opakování je špatná věc. Existuje celá řada pravoslavných publikací, které pouze opakují věroučná dogmata, aniž by je vysvětlila. Stačí například uvést řeckého autora Trembelase, který je nudný a neživý jako scholastická tradice. V dnešní pravoslavné teologii je zapotřebí imaginativní selekce, neboli plodný výběr ve smyslu užívání takového jazyka a takového pohledu na tradici, který dnešní neboli západní člověk může pochopit a díky němuž pronikne do pravdy Krista a pravoslaví. Pravoslaví si musí vyvinout novou hermeneutiku, aby vyjádřilo svoji pravdu.

Otázka: *Myslíte si, že je oprávněný názor některých pravoslavných věřících na Západě, že je nutné, aby vzniklo „západní pravoslaví“, které by lépe vyjadřovalo duchovní zkušenost a kontext západních křesťanů? Je přece přirozené, že ruskou duchovní zkušenost nelze jednoduše přenést například do Francie.*

Odpověď: Souhlasím s tím, ale také pravoslaví souhlasí s tím, že každý kulturní kontext má nárok na to, aby vyjádřil svůj život v Kristu jedinečným a neopakovatelným způsobem. Nicméně je pravdou, že může být poněkud nebezpečné hovořit výlučně o „západním pravoslaví“, neboť taková definice může spíše vzbuzovat negativní konotace, jako kdyby proti sobě stály například východní nebo západní pravoslaví.

Otázka: *Existuje mínění, že není snad ani reálné, aby pravoslaví vytvářelo nějakou misi. Vysvětlím vám proč. Pokud například bydlím na vesnici, kde žijí křesťané nepravoslavného vyznání, a jsou to křesťané, kteří dodržují kulturní zvyklosti, křesťanské zásady atd., je skutečně se domnívat se, že takové lidi*

je nutné převést na pravoslaví? Navíc mnohdy lidé, kteří přestoupili na pravoslaví, nenacházejí náhradu za to, co ztratili. Pravoslaví v našem kontextu nemůže mnohdy nabídnout konvertitovi fungující komunitu anebo jiné věci, které jsou v křesťanském životě samozřejmé. Není snad dostatečné, aby ti, co žijí v určitém nepravoslavném křesťanském kontextu, zůstali tak, jak jsou, a my se smířili s realitou, jaká je, tj. že existují různé úrovně obecenství a společenství? Není snad iluzí si myslet, že může být pouze jeden způsob a druh obecenství? Nemůžeme v této souvislosti mluvit o různých úrovních obecenství?

Odpověď: Držím se zásady, že není nutné proměňovat dobré katolíky na špatné pravoslavné. Pravoslaví nesmí být nikdy agresivní. Správná pravoslavná misie se projevuje vlastní svatostí. Pokud nemáme mezi sebou starce, svaté nebudeme mít ani úspěšnou misii. Důležité je klást důraz na živoucí komunity. Ty jsou základem pravoslaví v Británii. Pokud nemáte živoucí a fungující komunity, nebudete mít ani fungující pravoslaví. Eucharistie předpokládá živoucí komunitu. Nelze někoho nutit ke vstupu do pravoslavné církve, pokud jej neočekává živoucí komunita. Dále je důležité ctít svobodné svědomí druhých.

Otázka: *Nejsou jurisdikční a administrativní problémy v pravoslaví překážkou pro rozvoj církve, hlavně v Západní Evropě a USA?*

Odpověď: Notorickým problémem v pravoslavném světě jsou jurisdikční problémy. Důležité je, abychom svolali všepřavoslavný sněm, který by tyto, ale i jiné záležitosti řešil. Pravoslaví v dnešní době trpí izolovaností, mnoho pravoslavných kontextů či komunit neprojevuje dostatečnou spolupráci.

Otázka: *Není snad pravdou, že pravoslaví bylo vždycky chaotické, což je v pozitivním slova smyslu dobrá věc? Vždyť už například Dostojevský psal o tom, že pravoslaví symbolizuje svobodu ducha, zatímco Západ, strohý formalismus a pravidla. Kdy je chaos pozitivní a kdy ne?*

Odpověď: Máte pravdu, že chaos v tomto smyslu je pozitivní. I sám metropolita Antonij Surožský říkal, že z chaosu se rodí krásná hvězda. Nicméně mi pravoslavní často užíváme výmluvu pro chaos, abychom ospravedlnili svoji vlastní vinu. Chaos, který vede k izolovanosti, je špatnou věcí. Pozitivní chaos souvisí se svobodou, která je přítomna v evangeliích.

Otázka: *Myslíte si, že budoucnost pravoslavné misie spočívá hlavně v teoretické teologii, jež se stává čím dál tím víc populárnější? Bude mít teologie důležitou roli v budoucnosti jako misijní prostředek?*

Odpověď: Souhlasím s vámi. Úloha teoretické teologie bude čím dál tím víc stoupat. I v současnosti je pravoslavná teologie důležitým nástrojem pro misii v Británii. To ovšem neznamená, že stačí pouze si přečíst několik knih k tomu, abychom se stali pravoslavnými. Nicméně je pravdou, že se liturgie slaví s pochopením. Pokud nerozumím

[teologii], nemůžu ani správně slavit liturgii. A liturgie nemůže být mechanickým sakramentálním životem.

Otázka: *Všiml jsem si, že v současnosti existuje trend zdůrazňovat roli biskupa. Není tento trend pravoslaví cizí a nesouvisí spíše s vlivem římskokatolické ekleziologie?*

Odpověď: Jistě, není zdravé zdůrazňovat pouze roli biskupa. Nikdo se nerodí biskupem a nevěříme tak jako západní křesťané, že se na kněze nebo biskupa přenáší jakási skrytá „sakramentální“ moc. Pravoslavný biskup je do té doby biskupem, pokud si plní povinnosti biskupa, jimiž jsou služba druhým a zachování pravoslaví. I metropolita Jan Pergamský vždy říkal, že je zbytečné kritizovat špatného biskupa, neboť když je někdo špatným biskupem, prostě biskupem není. Každý biskup musí žít v shodě se svými kněžími.

Děkuji za rozhovor.

ROZHOVOR S JEHO EMINENCÍ KARDINÁLEM WALTEREM KASPEREM, PREZIDENTEM PONTIFIKÁLNÍ (RADY PRO JEDNOTU KŘESŤANŮ)

Otázka: *Vaše Eminence, v dnešní době ať už v teologii či v životě církve lze vnímat silný proud pluralismu. Kdy se takový pluralismus stává negativním a nebezpečným?*

Odpověď: Samozřejmě, že pluralismus může být negativní, ať už v teologii či v životě církve, zvláště když vede k rozkolu nebo protičechání a protikladu. Pluralismus je ale nedílnou součástí teologie a života v církvi. Pluralismus vždy ukazuje na jednotu a jeho negativitu poznáme v tu chvíli, kdy povede k protičechání a nejednotě.

Otázka: *Pravoslavná církev je mnohdy hodnocena jako archaická církev, která je příliš tradicionalistická. Myslíte si, že je důležité, aby se pravoslavná církev více snažila ukázat, že se v jejím životě nejedná o slepý tradicionalismus, ale o živý život v Kristu?*

Odpověď: Římskokatolická a Pravoslavná církev mají společnou tradici. V urči-

tém smyslu pokud se římskokatolická církev odvolá na svou tradici, odvolává se v podstatě na pravoslavnou tradici; a naopak, pokud se pravoslavná tradice odvolává na svou tradici, odvolává se zároveň na tradici římskokatolickou. Pokud se podíváme na svou tradici a budeme v této tradici žít v tomto současném světě, objevíme jiné prvky, které nejenomže umožní to, abychom pochopili svou vlastní tradici, ale i tradice jiné. Pokud vzhlížíme k tradici, neznamená to, že se stáváme konzervativními v negativním slova smyslu anebo že se stáváme archaickými, ale hledáme zdroj síly pro řešení současných problémů tohoto světa. Dívat se na tradici znamená tuto tradici prohlubovat. V tomto smyslu tradice prohlubuje svůj vlastní základ.

Otázka: *Moje další otázka souvisí s otázkou předešlou. Můžeme říci, že zkušenost víry ovlivňuje strukturu a vnější charakter víry. Například*

*Proroka tvého Daniele památku,
Hospodine, slavíme a skrze něho tebe
prosíme: spasiž duše naše!*

náš život jistě ovlivňuje to, jak víru chápeme, a že zkušenost víry je jedinečná a neopakovatelná. Každý žije v Kristu jedinečným způsobem. Existuje z tohoto hlediska nějaký širší smysl pro hledání jednoty ve víře, která ze své podstaty neznamená uniformitu nebo jednotu ve své vnější formě? Tím samozřejmě nemáme na mysli obsah víry, který je stejný.

Odpověď: Víru samozřejmě nemůžeme definovat. Nicméně víra je do jisté míry prostředkem a víra nemá za svůj cíl víru. Světci a různé prvky a složky církve nejsou cílem víry, ale způsoby, jak vyjadřujeme a žijeme

cíl víry. Tedy i když se vyjádření víry může měnit, neznamená to, že se mění i cíl víry. Pokud se podíváme na cíl víry, pomůže nám najít jednotu. Cíl víry je skutečným základem jednoty.

Otázka: „Co si myslíte o termínu „univerzální církev“? Myslím si totiž, že v jeho definici existuje přílišná nejasnost. Podle mého názoru je třeba rozlišovat mezi metafyzickým významem tohoto termínu ve smyslu všeobecného společenství v Bohu, do něhož patří každý člověk nezávisle na víře, a jeho konkrétním, spíše praktickým významem, který souvisí už například s konkrétními církevními strukturami na tomto světě. Pokud nebudeme rozlišovat mezi těmito dvěma významy, může to přinést potíže, zvláště při diskusi, zdali je církev jedna, či ne.

Odpověď: Termín „univerzální církev“ je důležitým termínem, který může být interpretován různými způsoby. Pokud budeme tento termín užívat ve všeobecném metafyzickém smyslu, musíme říci, že existuje univerzální církev, která je totožná s Královstvím Ježíše Krista. V tomto smyslu může být samozřejmě pouze jedna univerzální církev. Nejsou dvě Království Boží. Potom ale můžeme hovořit o univerzální církvi ve smyslu římskokatolickém, který říká, že pokud lidé hledají spásu, mohou ji najít v celistvosti právě v církvi římskokatolické. Pokud se snažíme najít společnou řeč církve římskokatolické a pravoslavné, pak musíme říci, že existuje jedna univerzální církev, aspoň na metafyzické rovině. Nemůže existovat rozdělení církve.

Otázka: Existuje názor, že není nutné hledat jednotu, neboť existují různé úrovně obecnství a na těchto různých úrovních obecnství už jednotu v určitém smyslu je. Například pokud se přáteli římský katolík s pravoslavným křesťanem a navštěvují se vzájemně, pak na této úrovni jednotu je. Existuje dále celá řada úrovní obecnství (ve smyslu druhů obecnství), která svědčí již o existující jednotě. Někteří lidé se tedy mohou ptát, proč hledat

jednotu v teologickém kontextu, když tento kontext stejně má málo společného s konkrétní realitou a praxí?

Odpověď: Je pravda, že můžeme hovořit o různých úrovních obecnství, avšak musíme si také uvědomit, že Kristus hovořil o jednotě na všech úrovních obecnství. Takže i když existují úrovně obecnství, tyto musí poukazovat na fundamentální jednotu, neboť jinak k jednotě nevedou, ale vyjadřují jednotu pouze na jisté úrovni obecnství. Dále si musíme pamatovat, že nás Ježíš Kristus pozval k společnému stolu, na kterém mohou ležet různé pokrmy, ale v podstatě je to jeden a týž stůl. V jistém smyslu jsou všichni lidé jednotni v Kristu. Jelikož jsme lidské bytosti, jsme stvořeni Bohem, a skrze Ježíše Krista, jsme díky milosti sjednoceni právě jako lidské bytosti. Přestože nemusíme toužit po takové jednotě. Symbol Ježíšova stolu představuje skutečný obraz jednoty. U stolu sedávají různí lidé, s různými kontexty, tak jako v realitě jsou lidé různí, ale mohou být sjednoceni u společného stolu.

Otázka: *Jak římskokatolická, tak i pravoslavná církev zdůrazňují eucharistii jako princip jednoty. Přesto můžeme konstatovat, že se způsob eucharistické bohoslužby může měnit, tak jako se může měnit i křesťanský postoj vůči eucharistii. Kdy tedy přestává eucharistie být eucharistií; nebo kdy můžeme říci, že eucharistie ztrácí svůj spasitelný význam kvůli její modifikaci z toho či onoho důvodu. Ptám se proto, že v římské liturgii došlo k mnoha změnám za poslední století, a můžeme se tudíž ptát, zdali tyto změny nemění a nerelativizují eucharistii, aspoň v kontextu římské teologie a praxe.*

Odpověď: Eucharistie je znamením víry a jednoty. Potřebujeme víru, abychom mohli eucharistii přijmout a pochopit. Eucharistie je mysterium víry. Eucharistie je současně znamením jednoty a také tuto jednotu uskutečňuje a prohlubuje. Čím více pronikneme do eucharistie, tím více si prohlubujeme svoji

víru, což naopak vede k hlubšímu přijímání a pochopení eucharistie. To je zárukou správné struktury a náplně eucharistické bohoslužby. Čím více pronikáme do eucharistie, tím více ji chápeme a také si jí vážíme.

Otázka: *Myslím si, že problémy v církvích souvisí s epistemologií. Pravoslavní se vyjadřují různým jazykem a různým způsobem přemýšlejí. To platí i o latinské církvi. Domníváte se snad, že by pravoslavná církev a tradice měly hledat nový jazyk k tomu, aby se vyjadřily tak, aby je okolí pochopilo a vnímalo? Neplatí to také o latinské církvi?*

Odpověď: Samozřejmě že je zde jazykový problém. Epistemologie a poznání jsou důležité věci. Poznání je důležité, ale poznání je určeno a nachází svůj skutečný základ v lásce. Čím více někoho milujete, tím více jej chápete a poznáváte. Pokud nerozumíte, znamená to, že nemilujete. Pokud nemilujete, nerozumíte. Pokud toužíte po obecnství lásky, tak najdete způsoby, jak porozumět a najít jednotu.

Otázka: *Mnoho východních křesťanů má pocit, že i dobrá vůle římskokatolické teologie a některé pozitivní důrazy této teologie, zvláště ve vztahu k II. vatikánskému koncilu, se v praxi v kontextu střední Evropy nějak výrazněji neprojeví a místní teologové jako by tento oživený teologický duch nepostihli. Jaké jsou podle vás příčiny této situace? Ve skutečnosti u nás teologii rozumí málokdo. Je za takových okolností smysluplné teologizovat v našem prostředí?*

Odpověď: Dlouhá léta komunismu si vzala své. Týká se to všech církví. Nejde totiž pouze o to hlásat dobrou teologii, ale také jde o to tuto teologii vysvětlit lidem. V tom je umění teologa. Problémy s recepcí teologických postojů jsou přirozenou součástí života církve. Je to historicky doložená věc, pro kterou je zapotřebí času a teologického vyvrání.

*Děkuji za rozhovor.
ThDr. Václav Ježek, PhD.*

Perast – Boka kotorská, Černá hora

FOTOGRAFICKÁ SOUTĚŽ

Drazí čtenáři,
do naší fotografické soutěže se přihlásil a své fotografie zaslal také bratr Radek Vasič. Jeho citlivé fotografie zasluženě obsadily první místo! Rádi je otiskujeme.

Bratru Radkovi a ostatním soutěžícím přeje-
me mnoho krásných duchovních zážitků a snímků, o které se s námi budou moci opět podělit.
vaše redakce

Metropolita Kryštof

Chrám Zesnutí přesvaté Bohorodice na Olšanských hřbitovech v Praze
28.srpen

Chrám Zesnutí přesvaté Bohorodice na Olšanských hřbitovech v Praze
28.srpen

Bělehrad – na Nanebevstopení Páně

FOTOGRAFICKÁ SOUTĚŽ

ZASEDÁNÍ SPOLEČNÉ LUTERÁNSKO-PRAVOSLAVNÉ KOMISE PRO TEOLOGICKÝ DIALOG

v Bratislavě

Ve dnech 2.–9. listopadu v Bratislavě proběhlo zasedání Společné luteránsko-pravoslavné komise pro teologický dialog. Naše církev byla na tomto setkání zastoupena ThDr. Václavem Ježkem, PhD. Zasedání také navštívil Jeho Blaženost metropolita Kryštof, jenž na půdě Evangelické bohoslovecké fakulty UK v Bratislavě, kterou komise navštívila, přednesl příspěvek o důležitosti a historii luteránsko-pravoslavného dialogu. Navíc srdečně přivítal účastníky zasedání. Metropolita Kryštof se na činnosti komise v minulých letech podílel několikrát.

Společná luteránsko-pravoslavná komise je vedena metropolitou Gennadiem ze Sassymy (pravoslavná strana) a biskupem Donaldem McCoidem (luteránská strana).

Teologický dialog mezi pravoslavnými církvemi a Světovou luteránskou federací (LWF) probíhá již od roku 1981. Nicméně v jistém slova smyslu kontakty mezi pravoslavnou církví a protestantským hnutím existovaly již v době vzniku reformačních proudů, což můžeme samozřejmě pozorovat i v našich dějinách.

Společná luteránsko-pravoslavná komise se v roce 1998 setkala v Sigtuna (Švédsko) a vybrala téma „Mysterium církve“ pro další kolo konverzací. Tímto tématem se komise zabývala v rámci čtyř podtémat: a) „Mysterium církve: Slovo a sakrament“ (Damašek, Sýrie, 2000); b) „Sakramenta (mysteria) jako prostředky spásy“ (Oslo, Norsko, 2002); c) „Křest a myropomazání jako sakramenta iniciace do církve“ (Durau, Rumunsko, 2004); d) Svatá eucharistie v životě církve (Bratislava, Slovensko, 2006).

Výrok z Osla tedy buduje na již dřívějším konsenzu s tématem „Slovo a sakramenta (Mysteria) v životě církve“. Také však bere v úvahu zvláště ten konsenzus, který byl dosažen v roce 1998 ve výroku: „Spása, milost, ospravedlnění a synergie“. Především činnost komise potvrdila jednak, že „spása je opravdovou účastí na přirozenosti Boha díky milosti“ (Sigtuna, 1998, paragraf 6) a že sakramenta/mysteria jsou „prostředky spásy, tj. specifické božské skutky církve pro spásu věřících“ (Damašek 2000 paragraf 2).

Současné prohlášení z Bratislavy „Mysterium církve: Svaté eucharistie v životě církve“ buduje na dohodnutém usnesení z Osla „aby se kladl důraz na sakramenta iniciace z rané církve, tj. křest, chrismaci a eucharistii“ (Oslo, 2002, paragraf 6). V Bratislavě komise zkoumala rozdíly a společné teologické prvky v životě církve pravoslavné a luteránské.

Zasedání mimo jiné přineslo živou diskuzi o významu eucharistie pro obě tradice, přičemž pravoslavní delegáti vytýkali luteránské praxi příliš uvolněný přístup k eucharistii. Nicméně setkání bylo velmi přínosné, neboť „donutilo“ i pravoslavnou stranu ujasnit si svoji vlastní teologickou pozici vůči eucharistii.

Diskuze o eucharistii řešila mimo jiné i otázku doktríny a termínu „transubstance“. Zasedání poukázalo na skutečnost, že ať už v pravoslavné či luteránské tradici teologie „transubstance“ nemá velké uplatnění, ale souvisí spíše s vývojem v římskokatolické církvi. Pravoslavná strana zdůrazňovala skutečnost, že i po eucharistické bohoslužbě proměněné víno i chleba zůstávají tělem a krví Krista, tj.

že eucharistie neztrácí svoji povahu, a proto je důležité projevit náležitou úctu vůči tomu- to tělu a krvi Krista. Dále pravoslavná strana zdůraznila skutečnost, že se po proměnění chléb i víno nestávají něčím jiným, tj. nemění svoji podstatu „chleba“ ani „vína“, i když se stávají tělem i krví Krista. Toto znamená, že se spása uskutečňuje mezi námi, tj. v rámci našeho světa, neboť Kristus přebírá to, co je „naše“, tj. to, co patří k našemu životu na zemi – chléb a víno.

Luteránská federace i pravoslavná strana zdůraznily úzkou spjitost mezi eucharistií a spasitelnou činností Ježíše Krista. Luteránská pozice pramení z historického neeucharistického užívání eucharistických darů, které se často vyskytovalo v pozdně středověkých západních tradicích. Luteráni vidí nebezpečí ve fetišismu a pověrách vzhledem k eucharistii v podobných tradicích. Dále vidí nebezpečí v zneužívání eucharistie v soukromých liturgiích v těchto tradicích. Luteránská teologie navíc vidí eucharistické prvky jako *media salutis* (prostředky spásy), což znamená, že těžiště luteránské teologie tkví v obou prvcích, které jsou přineseny k sobě prostřednictvím Boha a věřícího, a ne v samotném prostřednic-

tví Boha a věřícího jako takového. Tudíž luteránská tradice nezdůrazňovala reflexi o tom, co se stane s prvky *extra usum*. Pravoslavná strana vnímá změnu prvků v christologickém duchu. Jelikož Kristova přítomnost v prvcích přivádí božské do kontaktu s pozemským, pozemské prvky jsou afektovány – „zbožštěny“ – tak jako je i Kristova lidská přirozenost ovlivněna jednotou s božskou přirozeností. Proto pravoslavní i věří, že prvky jsou změněny v sobě a v rámci sebe samých, když jsou sjednoceny s Kristovým tělem a krví, a že tato změna je nezvratná, tak jako je nezvratné samotné vtělení.

Ze zasedání vyplynula již dobře známá skutečnost, že mnoho z luteránské teologie vzniklo v kontextu středověkých teologických konfrontací teologie luteránské a římskokatolické, což znamená mimo jiné i to, že pokud luteránská teologie bude usilovat vstoupit do smysluplného dialogu s pravoslávím, musí změnit svoje teologické platformy a důrazy. Také to znamená, že pravoslavná teologie musí pochopit kontext luteránské teologie.

ThDr. Václav Ježek PhD

SETKÁNÍ VLADYKY KRYŠTOFA SE STUDENTY

Oblíbenou podzimní tradicí na pražském Gymnáziu Arabská je setkání žáků s významnými a zajímavými představiteli společenského, politického, kulturního i vědeckého života naší společnosti při příležitosti Dne studentů 17. listopadu.

Na letošní setkání přijali pozvání např. senátor Karel Schwarzenberg, publicista Stanislav Motl, herec Jan Potměšil, desetibojař Tomáš Dvořák, režisér Jiří Adamec, politoložka prof. Vladimíra Dvořáková a mnozí další. Poprvé se v mnohaleté tradici této akce zúčastnil i zástupce církve – vладыka Kryštof.

Po uvítání a přijetí u ředitelky školy se odebral do učebny, kde na něj čekali nedočkaví studenti. Pro mnohé z nich to bylo poprvé v životě, co se setkali s tak vysokým církevním představitelem, a mnozí z nich poprvé slyšeli i o pravoslavné církvi. Vладыka Kryštof byl pozván, aby hovořil na téma Úloha náboženství v dnešním světě. Vzhledem ke znalostem, resp. neznalostem většiny posluchačů o tématu přednášky však začal vskutku od Adama. Pohovořil o Bohu jako lásce, která se sama dává. Bůh je větší než všechny kolem nás a důkazem jeho existence jsou

lidé sami. Každý člověk má nějakou víru, bez ní nemůže žít. Na základě dotazu jedné studentky, týkajícího se postavení pravoslavné církve ve světě a okolností jejího vzniku, podal informaci o historii pravoslavné církve ve světě a o počátcích křesťanství v Čechách a o Velkomoravské říši. Poté hovořil o probíhajícím dialogu s dalšími církvemi. Zmínil se též o své nedávné návštěvě Svaté země, ukázal přítomným kříž zakoupený v Jeruzalémě a vysvětlil jeho symboliku.

Jeho přednáška studenty velmi zaujala a všichni litovali, že čas tak neúprosně běží a nastalo loučení. Na závěr vladyka Kryštof

pozval přítomné k případné návštěvě katedrálního chrámu v Resslově ulici. Přednáška vzbudila velký zájem a studenti doufají, že se s vladykou setkají opět v příštím roce.

Z průběhu celého dne byla pořízena fotodokumentace, a tak návštěvníci školy mohou spatřit přednášející na nástěnce u hlavního schodiště. Při příležitosti konání třídních schůzek dne 22. listopadu byl vydán informační leták se zprávou a s fotografiemi z průběhu setkání. Návštěva vladyky Kryštofa se tímto dostala i do povědomí rodičů.

J. D.

IKONOPISNÝ SEMINÁŘ

Ve dnech 21.–22. 10. se ve vilémovském monastýru Zesnutí přesvaté Bohorodice konal seminář o pravoslavných ikonách.

V úvodní přednášce pohovořil vladyka metropolita Kryštof o důležitosti ikony v liturgickém životě církve i v rodinném prostředí pravoslavných křesťanů. Hovořil o osobní modlitbě před ikonou. Ikona je teologií v barvách, připomínkou spasitelského díla Kristova. Prostřednictvím ikony se věřící obrací v modlitbě ke Kristu i Jeho Matce, přesvaté Bohorodici, a svatým o pomoc a spásu svoji i svých blízkých. Vydal svědectví o vroucím osobním vztahu mnoha věřících k rodinným ikonám. Zmínil se ale také o nešvarech nedávné minulosti, kdy u nás byly chrámy, a především jejich ikonostasy, vybavovány levnými reprodukcemi a zdobeny umělými květinami. Vyjádřil přání, aby duchovní přistoupili k nahrazování reprodukcí ve svých chrámech ručně psanými ikonami. Hovořil i o nekanonických ikonách, které místo pravoslavného teologického obsahu v sobě skrývají přejímky ze Západu. Zmínil se především o „ikoně“ Boha Otce, kterého podle pravoslavné teologie nelze zobrazovat, protože je očima nepostižitelný. Žádoucí je také vyvarovat se ikon v západním malířském stylu. Naopak vhodné

je pořizovat ikony od zkušených ikonopisců, psané tradiční ikonopisnou technikou – tedy vaječnou temperou na desce z dřevěného masivu. I v naší církve je dnes již několik ikonopisců, kteří mohou přijímat zakázky od farností a jsou schopni se s takovým úkolem velmi dobře vyrovnat. Duchovní, kteří již pro svůj chrám pořídili ručně psané ikony, svědčí o tom, že takový počín stmeluje farnost a povzbuzuje věřící k vroučnější zbožnosti. Skrze ikony se také dostává věřícím od Krista, Panny Marie a svatých pomoci a povzbuzení nejen v jejich osobním duchovním životě, ale i v nemoci a starostech.

Seminář pokračoval přednáškou Jany Baudišové o dějinách ikonopisectví od počátku až do dnešní doby, doprovázenou barevnými diapozitivy. Bylo zmíněno, že první ikonu dal církvi sám Pán Ježíš Kristus. Jde o Jeho rukou nevytvořený obraz, který poslal podle legendy maloasijskému králi Abgarovi. Obraz vznikl zázračným otisknutím Jeho tváře do šátku, jimž si tvář otřel. Dalším Jeho rukou nevytvořeným obrazem je Jeho pohřební plátno, které zůstalo v hrobě po jeho Vzkříšení. Připomínkou tohoto plátna je pláštěnice, která je přechovávána v každém pravoslavném chrámu a je vynášena k uctívání každý rok na Velký pátek.

Účastníci semináře se mohli z obrazového doprovodu přednášky přesvědčit, že pravoslavná ikonografie je uměním velkým jak po obsahové stránce, tak po umělecké. Ikonografie dosáhla svého vrcholu mezi 11. a 16. stoletím. V této době došlo k vytříbení obsahového kánonu ikony a z této doby pocházejí i skvělé ikonografické práce, jež jsou dnes právem řazeny mezi vrcholná díla světového umění. Současná ikonografie čerpá obrodnou sílu právě z těchto děl, kdy ikonopisci často žili mnišským kontemplativním životem a žili světlo Boží slávy.

Po večerní bohoslužbě ještě účastníci besedovali se sestrou Annou Ivetou Kadlecovou, která vyprávěla o svém pobytu v Trojicko-sergijevské lávře, kde studovala na vynikající ikonografické škole. Hovořila o krásné kolegiální atmosféře, jež panovala mezi studenty, a o zasvěceném a laskavém přístupu tamních pedagogů ke studentům a jejich práci. Hovořila také o neobyčejné duchovní síle tohoto monastýru a jeho svatých a o duchovní pomoci svatého Sergije Radoněžského, k jehož svatým ostatkům se studenti často chodívali modlit.

Druhý den, v neděli, se po svaté liturgii posluchači sešli ještě na besedu s ikonopiskou Sylvou Novotnou. Kromě ukázek svých prací přinesla i několik rozpracovaných ikon, aby mohla názorněji, byť ve zkratce, ukázat praktický postup psaní ikony. Její výklad doplňovala i sestra Anna Kadlecová, s jejímiž ikonami se účastníci také mohli seznámit.

Účastníci semináře se rozjížděli do svých domovů s mnoha novými poznatky a pěkným společným zážitkem. Pravoslavná ikona je duchovně povznášející téma, jemuž bychom se v našem církevním životě měli více věnovat, protože je pro nás velkou duchovní pomocí. Měla by se také prohloubit osvěta, abychom jako pravoslavní věřící uměli docenit toto duchovní a umělecké bohatství naší církve a lépe je poznali.

Vladyka metropolita Kryštof plánuje v předjaří výstavu českých ikonopisců v prostorách suterénu pražského katedrálního chrámu v Resselově ulici. Výstava bude včas inzerována v církevním tisku a oznámena duchovním na farnostech.

m. Mgr. Jana Baudišová

CYRILOMETODĚJSKÝ SBORNÍK

V 2005 roce vyšel v Brně v nakladatelství Luboš Marek pod názvem „I oni jsou otcové naší“ cyrilometodějský sborník. Zdokumentoval práce z malého symposia Církve československé husitské a Husitské teologické fakulty University Karlovy u příležitosti 1140. výročí příchodu svatých Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu. Publikace uspořádal ThDr. Jan B. Lášek a Hana Tonzarová. Dr. Lášek představil českou „Cyrilometodějskou tradici od r. 1880 do současnosti“ (9–18). Všiml si pohybu cyrilometodějských bádání v tendenci unionistických velehradských katolických sjezdů, k nimž dal podnět papež Lev XIII. encyklikou Grande munus (1880). Soudí, že se na

ně navazuje dodnes nejen v římské církvi, ale že jde o tradici „výchozí pro všechny křesťanské církve“, i když třeba jednotlivě kladou důraz na jiné křesťanské tradice. Cyrilometodějství, máme-li na mysli bádání v této historické oblasti, je samozřejmě starší než papežská encyklika, vždyť už koncem 17. století ruský metropolita Dimitrij Rostovský vydal první dílo o sv. Cyrilovi a Metoději, tedy už více než před 300 lety, a na něj navázali další badatelé – u nás Josef Dobrovský, a zabývají se jím dodnes. Navíc pro pravoslavné nebyl podnětem ke studiu cyrilometodějství proselytismus, čili snaha přitáhnout pomocí této úcty věřící jiné tradice, jako tomu bylo v katolicismu po zmíně-

né encyklice, ale výraz vědecké povinnosti k trvalé modlitební účtě ke svatým Cyrilovi a Metoději v pravoslaví Slovanů. Dědicové svatých Otců našich Cyrila a Metoděje nikdy nebyli z pravoslavných zemí vyháněni, jako se to stalo u nás na Velké Moravě na konci 9. století, tudíž vztah pravoslavné církve k nim nikdy ani nemusel být účelově „obnovován“, jak se stalo v případě římského unionismu od konce 19. století.

Otec Gorazd Vopatrný v příspěvku „Cyrilometodějská spiritualita“ poukazuje na hlavní a zásadní složky pravoslavného cyrilometodějství. Svatí Cyril a Metoděj a jejich učedníci byli nositeli ortodoxní, tj. pravoslavné – spirituality, pravoslavného duchovního života. Ukazuje, že tento vliv zasáhl i českého knížete Bořivoje a jeho manželku kněžnu Ludmilu. Svatá Ludmila dosáhla theose čili obožnění, což je plod cyrilometodějského vlivu. V ruském pravoslavném prostředí patří svěřice Ludmila k nejoblíbenějším. To zjištění mohl autor doložit i u Ludmilina vnuka knížete svatého Václava, který se těšil a těší na Rusi nemenší účtě než jeho svatá babička. A jistě totéž lze doložit i u velkomoravských učedníků cyrilometodějských, družiny tzv. „sedmi-početníků“ (tj. sedmera svatých: Angelára, Gorazda, Klimenta, Nauma, Sávy spolu s jejich milovanými učiteli svatými Cyrilem a Metodějem), o jejichž theosi svědčí zase liturgická tradice pravoslavných Slovanů jižních. Velkomoravanu Gorazdovi I. bylo zabráněno ve své době předávat tento oheň svatosti svým moravským bratřím – alespoň zprávy o jeho návratu na Moravu nemáme, ale nejen symbolicky, ale i fakticky, ve svatosti a lásce k národu, jím byl zapálen novodobý obnovitel českého pravoslaví svatý biskup Gorazd II. (1879–1942). Moravanu, nově v naší církvi kanonizovanému svatému knížeti Rostislavovi, který svaté bratry a jejich družinu na Velkou Moravu pozval, o zdar jejich misie pečoval

a také za to protivenství, žalářování a smrt trpěl, theosi přiznáváme.

Další příspěvek v tomto sborníku, neobyčejně obsahově hutný s faktografickými údaji (str. 23–80), je z pera Dr. Václava Huňáčka. Přední český soudobý odborník, zabývající se na Univerzitě Karlově vztahy našich zemí k evropskému Východu, jej nazval: „Cyrilometodějský odkaz, kacíři a reformace“. Zatím nejvýstižněji shrnuje české středověké hledění k pravoslavnému slovanskému světu. Složitě historické peripetie duchovní i politické na pravoslavném slovanském Východě nebránily českým vzdělavcům vidět svaté Cyrila a Metoděje bez ohledu na to, že ti byli odstavováni ke „kacířům“ – reformačním činitelům, jako na nositele původních křesťanských myšlenek a křesťanské praxe. Na ně pak v západní (římsko-latinské) církevní sféře navázali, i když ne zcela důsledně, tvůrčové protestantské reformace. Čtenář by uvítal, kdyby autorova neotřelá a pro mnohé objevná fakta byla v jeho příspěvku doložena odkazy na prameny a literaturu.

Sborník též upozorňuje na novodobé obdivovatele a průkopníky spravedlivějšího pohledu na dílo našich otců. Nahlédneme-li do starších ročníků Sborníků velehradských, musíme obdivovat ony první české římskokatolické kněze, ctitele svatých Soluňanů. Přestože se setkávali s velkými obtížemi a podezíráními i od své hierarchie, obnovovali ještě tak kolem tisícího výročí příchodu svatých bratrů na Moravu (863–1863) zanedbaný velehradský kostel. Cyrilometodějství v něm tehdy nebylo, byl zasvěcen jiným svatým, neboť velehradští cisterciáci (a po nich další novější západní řehole) měli jiné světce jako vzory. I benediktini museli od východní spiritualitu, kterou přece původně měli od svatého Benedikta v kořenech, pod tlakem ustoupit. Nelehko se k svatému Cyrilu a Metoději dostávaly v novější době generace katolických bohoslovců a kněží. Proto

je záslužné, když Dr. Jaroslav Hrdlička připomenul v článku (str. 81–90), nadepsaném „Modernistický religionista František Kovář a idea cyrilometodějství v letech 1920–25 (křížovaty orthodoxie a CČSH)“, jednu z takových osobností. Kněz, o němž se zde píše, Dr. František Kovář, se jistou dobu po vzniku Československé republiky na začátku dvacátých let 20. století hlásil k pravoslaví. Z myšlenky cyrilometodějské vyšel a nejenže ji soukromě pro sebe považoval za důležitou, ale i po příklonu k modernismu „si uchoval vědomí, že cyrilometodějská tradice do CČSH integrálně, a ne pouze badatelsky patří“.

Přední česká slavistka Zoe Hauptová přibližuje čtenářům sborníku „Otázku pokřtění Velké Moravy z pohledu osvícenské a obrozenecké slavistiky“ (str. 91–100). Vede je k zakladatelům vědeckého zájmu o cyrilometodějství u nás Josefu Dobrovskému a Pavlu Josefu Šafaříkovi. Při dnešní rozkošatěné a namnoze již takřka nepřehledné produkci prací z té oblasti je poučné se zamyslet občas nad hlavními liniemi, v nichž se studium slovanských otázek od skrovných začátků ubíralo. Mnohé otázky, které si zakladatelé slavistiky pokládali, ani dnešní badatelé nemohou s určitostí přiřadit k definitivně vyřešeným.

Práce Dr. Vladimíra Sakaře „Vztah husitství k dílu Cyrila a Metoděje, jak se projevuje

jednak ve středověké husitské církvi, jednak u jejich novodobých pokračovatelů v CČSH“ (str. 101–112) také nepochybně má co říci pravoslavnému čtenáři. V které pravoslavné duši nehoří alespoň obdiv k pravdomluvnému mistru Janu Husovi, jenž pro poznanou pravdu neváhal položit i život? O krok dál v chápání Jana Husa šel srbský biskup Nikolaj Velimirovič, který kostnického mučedníka nazval „Svatým Janem Husem“, (v r. 2004 vydala v překladu tuto knížku s úvodním slovem vладыky Kryštofa znovu Pravoslavná akademie). Tématem vztahu husitské středověké církve k cyrilometodějské myšlence a pravoslaví vůbec by se jako Dr. Vladimír Sakař měli zabývat naši pravoslavní badatelé intenzivně, jak tuto cestu přece ukázal svatý vладыka novomučedník Gorazd (viz v knize Z díla; je ještě k dispozici zájemcům v našem ústředí v Olomouci). Cenná studie Dr. V. Sakaře je doložena pečlivě sebranou bibliografií ve 40 poznámkách, a tak poslouží jako dobrá orientace pro další studium.

Závěr sborníku „I oni jsou otcové naši“ tvoří pozdravný projev ThDr. Davida Tonzara, přednesený v Sázavském klášteře. Toto místo také není náhodné – co by byl svatý Prokop bez těchto velkomoravských Otců? Svatí Cyril a Metoděj skutečně svým nepopíratelným duchovním otcovstvím obohacují a sjednocují.

prot. Pavel Aleš

„PRESVJATAJA HLAVA, IOANNOVA SLAVA...“

Nový den se pomalu probouzí. Protírá si oči závojem mlhy, která se jako tančící pohádkové rusalky vznáší nad krajinou plnou kopečků, hor a lesů. Sleduji tajuplné zrození rána prozářeného sluncem z oken autobusu. Je to už třetí na mé tentokrát složitě a daleké pouti. Právě mjíjme stříbrný pravoslavný chrám a blížíme se ke

Svidníku. Je neděle 10. září. Má cesta končí v Ladomirové na východním Slovensku. Je zde každoroční známá, slavná pouť na počest svátku USIKNOVENIJE GLAVY SV. IOANNA KRESTITELJA.

Pravoslavní věřící ze všech koutů Slovenské republiky, (několik je jich i z Čech a Moravy) přicházejí oslavit tento velký svá-

tek... Posledních šest kilometrů cesty vede kolem půvabného tmavozeleného chrámu ve Svidníku. Dále už se musí putovat pěšky. Ostatně v dávných dobách poutníci většinou jinak necestovali...

Procházím stále vlídnější krajinou plnou nejrůznějších odstínů zeleně. Pomalu se probírám z únavy a strnulosti (cesta trvala kolem dvaceti hodin) a začínám vnímat tu krásu kolem.

Poslední tři kilometry jsem „doputovala“ osobním automobilem. Poutnice jedoucí stejným směrem se smilovaly nad mým těžkým zavazadlem.

Seznamují mne s podrobnostmi organizace pouti a za chvíli už stojíme pod návrším s pěkným pravoslavným chrámem zasvěceným sv. Janu Křtiteli.

Jsem v Ladomirové.

Dokonce o hodinu dříve, než jsem naplánovala. Mohu pozorovat poslední přípravy. Srdečně mne vítá vладыka Tichon a Mária, které znám z pouti do Řecka.

Seznamuji se s otcem Janem a nabízím mu knížky vydané naší Pravoslavnou akademií.

Je o ně veliký zájem (s lítostí pozoruji, že větší než u nás doma) a za chvíli jsou prodané. Jaká škoda, že jsem jich neunesla více!

Obklopena křesťanským teplem, světlem, láskou a bezprostředností navazuji nová přátelství.

Přijíždějí autobusy z Bardějova i odjinud. Poutníci z nich s korouhvemi a zpěvem stoupají po návrší k chrámu.

Zaznívají „ščiré“, neuvěřitelně krásné rusínské duchovní písně. Ano, jsou to ony, které mne před mnoha a mnoha lety přivábily k svatému pravoslaví. Ještě že mne je náš brněnský báťuška – otec Jozef Fejsak – tehdy naučil. Mohu zpívat s poutníky, jako bych byla z tohoto milého, Bohem požehnaného kraje.

Prohlížím si vnitřek chrámu, už teď – hodinu před začátkem pouti – je plný poutníků.

Bylo zde všenoční bdění a lidé neopouštějí svá místa, neboť vědí, že by jim je obsadili jiní. Modlí se, zpívají, radostně očekávají příští okamžiky...

Blíží se začátek pouti a věřících stále přibývá. Desítky, stovky zaujímají svá místa. Svátá liturgie, kterou bude sloužit vладыka metropolita Christofor s vладыkou Tichonem, otcem Janem, otcem Gerkou a dalšími slovenskými jereji, zde probíhá venku. Ta zhruba desetina přítomných, která se vešla do chrámu, ji uslyší díky mikrofonům.

Nastává obřad přivítání představitele naší Pravoslavné církve českých zemí a Slovenska vладыky metropolity Christofora a svátá liturgie začíná. Zpívá malý, ale dokonale sehnaný sbor spolu s věřícími. Otec Gerka pronáší hluboce duchovní kázání. Mnozí poutníci se neubránili dojetí.

Ani se nenadějí a přichází vyvrcholení zpřítomnění. A vzápětí: „**Kristus je zde, vizte a okuste.**“ (Otče náš, Praha 1994, s. 7). Svátá Eucharistie se zde podává z několika číší. Přistupuji k jedné z nich.

Po myropomazání uděleném vладыkou metropolitou už spěchám. Cesta je dlouhá a já musím být v pondělí ráno v brněnském chrámu. Ještě chvíli sleduji poutníky, kteří obklopují našeho nového metropolitu vладыku Christofora a prosí o požehnání. A pak už nastupuji dlouhou cestu k domovu. Po těch silných duchovních zážitcích se mně nezdá ani tak obtížná.

Na svatou liturgii v chrámu sv. Václava v Brně přicházím včas. Přímo z vlaku. A zpívám zase ty písně, které jsem si přinesla v duši z Ladomirové.

„ ... IOANNOVA HLAVA, ARCHANGELOV SLAVA.“

sestra Jana

O, MARIA, MATI BOŽIA PREČISTÁ

Je neděle 26. listopadu. Brněnští pravoslavní věřící mají dnes výjimečný den. Chrám svatého Václava na vršku pod Špilberkem slaví své 75. narozeniny.

Na archijerejskou svatou liturgii pozval vладыka arcibiskup Simeon metropolitu naší pravoslavné církve vладыku Christofora.

Už na jitřní je vidět, že chrám bude plný – skoro jako o Svaté Pasše, kdy není místečko, kam by ses postavil.

S napětím čekají věřící vzácné hosty. Kříž, korouhve, ripidy, kopie zázračné ikony Matky Boží Počajevské a „ščirý“ upřímný pravoslavný lid jdou vstříc oběma archijerejům vystupujícím z auta.

Kráčejí po chrámových schodech a vstříc jim letí líbezná píseň O Maria, Mati Božia prečistá, zpívaná z plna hrdel nesourodými hlasy. Mezi nimi vyniká krásný hlas našeho milého báťušky otce Jozefa Fejsaka.

Svatá liturgie začala. Zpívám z celé duše tak, jak jsem ostatně v tomto svém „domáckém“ chrámu zvyklá.

Přichází chvíle kázání. Vладыka metropolita Christofor v něm vzpomíná na světce, kteří byli za oněch 75 let existence chrámu zde, v těchto prostorách přítomni. Mezi nimi první místa zaujímají sv. novomučedník Gorazd a jeho světitel sv. Dositej.

Vладыkovo kázání má jako vždy silný duchovní náboj. Věřící se slzami v očích poslouchají pozorně o tom, jak důležitý je ve svatém pravoslaví post, od něhož některé křesťanské církve v současné době upouštějí. Uvádí místa ze sv. Evangelii, na nichž sám náš Pán o důležitosti postu hovoří.

S úsměvem sleduji naše příslušující chlapečky (nejmladšímu je 5 let), jak důstojně nesou biskupské berly, svíčky a jiné boho-

služebné předměty a dávají si pozor, aby něco nespletli.

Tam, kde by to hrozilo, je mlčky, něžně popostrčí některý z duchovních otců či diaconů.

Kromě otce protopresbytera Jozefa Fejsaka příslušují otcové Jozef ze Slovenska a Karel z Olbramovic.

Svatá liturgie spěje k svému závěru. Klečím při svatém zpřítomnění, celý chrám, staří, mladí – nikde jinde jsem to neviděla, moc se mi to líbí. Jsem šťastná, že mé staré nohy se umoudřily a nebrání mé mladé duši, aby poklekla s ostatními.

Následuje svatá Eucharistie. I zde má farnost našeho báťušky svou zvláštnost: nikde jinde jsem neviděla přijímat tolik dětí. Nemluvnátka, miminka sotva měsíc či několik měsíců stará nesou kmotři či rodiče, ostatní se batolí sami, dokonce i ti dvouletí mají zkřížené ručičky tak, jak to má být.

Je jich nekonečná řada. Pak přicházejí pro Kristovo Tělo dospělí.

Svatá liturgie skončila, následuje „křestnýj chod“ se čtením sv. Evangelii kolem chrámu.

Vладыka metropolita Christofor při návratu do chrámu děkuje otci Jozefovi a dalším spoluslužícím za krásný prožitek.

Zvláště chválí pěvecký sbor a prosí vладыku Simeona o požehnání, aby brněnský pěvecký sbor řízený sestrou Janou Ardaševovou mohl vystoupit příštího roku při sv. liturgii v Mikulčicích – v místech, kde kázali svatí solunští bratři – Cyril a Metoděj.

Přistupujeme ke kříži. Zpívám píseň o sv. Rostislavovi, k níž slova na líbeznou rusínskou melodii složil kdysi před léty náš báťuška, a modlím se s touto písní: „... svatý kníže, Rostislave, pohled' na lid svůj. Na moravský národ v nebi vždycky pamatuj.“

sestra Jana

Z JIHLAVY

Dne 23. 11. 2006 se na žádost místní pobočky Křesťanské akademie v Jihlavě uskutečnila dlouho připravovaná přednáška vладыky Kryštofa o svaté hoře Athos. Vladyka velmi poutavě vyprávěl o svých zážitcích a zkušenostech ze svého mnišského života na Svaté hoře a u publika se setkal se spon-tánním ohlasem. Poté navštívil jihlavskou

faru a pobesedoval s věřícími. Přednáška vладыky Kryštofa byla úvodní v cyklu besed o pravoslavné ikonografii, kterou v Jihlavě pořádá naše církevní obec.

Věřím, že tento zdařilý počín pomůže upoutat zájem veřejnosti i o další misijní akce naší církevní obce.

mát. Jana Baudišová

MARIÁNSKÉ LÁZNĚ

Duchovní západočeského protopresbyterátu se sešli 24. října na pravidelné poradě. Nejprve se konala archijerejská svatá liturgie, v jejímž průběhu vладыka metropolita Kryštof vyznamenal právem nošení druhého zlatého kříže s ozdobami mitr. protojereje ThDr. Jana Křivku při příležitosti jeho osmdesátých narozenin.

Posléze následovala v prostorech pod chrámem pracovní porada, ve které se vладыka metropolita a duchovní zamýšleli nad blízcím se eparchiálním shromážděním a problémy života jednotlivých farností. Vladyka Kryštof přiblížil stadiu příprav na sněm a zodpověděl dotazy duchovních.

Okružní protopresbyter o. Jan během porady provedl rutinní kontrolu účetních dokladů a vyzval přítomné duchovní, aby dbali na řádné vedení nejen účetnictví, ale i církevních matrik, evidenci pošty apod. Důležitým mezníkem bude plánovaný přechod na podvojný účetnictví od 1. ledna 2008. K tomu je zapotřebí provést inventarizaci veškerého církevního majetku v jednotlivých církevních obcích.

Nakonec všichni o. Janovi ještě jednou pogratulovali a zazpívali mu „Mnohá léta!“

jh

Druhá kamenná deska

Myslím na dvě kamenné desky; desky, na které byl vyryt Boží zákon a které přinášel Mojžíš z hory Božího zjevení. Lid pod Sinajem obdržel mnoho Božích předpisů o všem možném, jež by se těžko vešly na dvě kamenné desky. Proto se zdá pravděpodobně, že do kamene bylo vryto jen to základní, totiž desatero Božích přikázání, která jsme si přečetli minule. Je to opravdu to nejdůležitější a učili se je nazpaměť nejen Izraelci a jejich děti, ale i všechny křesťanské děti, které chodily na náboženství a měly by se je naučit a dobře si je zapamatovat i všechny děti, které na náboženství nechodí.

Jestliže jste si desatero přikázání podrobně přečetli, všimli jste si, že první čtyři učí, jak se chovat k Bohu, a dalších šest, jak se chovat k lidem. Na ikonách a obrazech Mojžíše s deskami je obyčejně naznačeno, že první čtyři přikázání byla vryta do té první desky a těch zbylých šest tom, jak se chovat k lidem, do té druhé.

První z těch šesti se týká rodičů: „Cti otce i matku, abys byl dlouho živ na zemi, kterou ti dává Jsoucí, tvůj Bůh.“ Je to přikázání o posvátnosti rodičů v očích jejich dětí. Rodiče o své děti pečují, vychovávají je, někdy hůře, někdy lépe, protože lidé jsou různí, a tak i rodiče jsou různí. Děti ale nikdy nemají hodnotit své rodiče jako cizí lidi. Vždy jsou jim povinni úctou, jakou by jim neprokazovaly, kdyby to nebyli jejich rodiče, a v jejich stáří jsou povinni se o ně postarat. A proč máme vyhlídku žít dlouho na zemi, ctíme-li své rodiče? Asi proto, že naše děti vidí, jak se chováme k rodičům, a jednou nás napodobí – ulehčí nám svou úctu a péči stáří, a tím je prodlouží, neboť je zbaví úzkosti, hladu a smutku.

Šesté přikázání je stručnější: „Nezabiješ.“ Je to přikázání o posvátnosti lidského života. Bůh nechce, aby člověk člověka zbavoval života, zvláště si nepřije války, kde se lidé navzájem zabíjejí ve velkém, ale přje si, aby lidé žili v míru. Zvláště si oškliví zabíjení nevinných dětí, nejen těch už narozených, ale i těch, které se ještě nenarodily a žijí zatím v tělech svých maminek, než dožrají a přijde chvíle jejich porodu. Někdy totiž maminka ze strachu, z donucení nebo prostě z nechuti starat se o dítě, je dá zabít ještě než se narodilo, protože taková vražda se na světě netrestá, leda tím, že maminka někdy onemocní a už nikdy se jí jiné dítě nenarodí. A někdy se jí po tom nenarozeném dítětku celý život stýská.

Stejně stručné je sedmé přikázání: „Nezciziložíš.“ Je to přikázání o posvátnosti manželství. Když chlapec a děvče dospějí, poznávají lásku, která je to nejkrásnější z celého života na zemi. Přináší zpočátku i bolest, zvláště tehdy, když se zamílují do toho nepravého, zklamou se v něm a musejí se rozejít. Ale pak poznají toho pravého, s nímž chtějí strávit celý život. Uzavřou spolu manželství a vytvoří si společný domov. Manželé spolu jedí u jednoho stolu, spí na společném lůžku, aby k sobě měli i v noci blízko, mohli se obejmout, políbit. Jsou si povinni věrností a nesmějí ji narušit tím, že by sdíleli lože s někým jiným; manžel s cizí ženou nebo manželka s cizím mužem. Byl by to hřích, za který se ukamenovávalo a stejně byli postihováni svobodný muž nebo svobodná žena, když sdíleli lože, líbali se a mazlili s cizí manželkou nebo cizím manželem, protože tím působili hoře zákonným manželům a manželkám i jejich dětem a cizí manželství rozvraceli.

Také osmé přikázání je stejně stručné: „Nepokradeš.“ Je to přikázání o posvátnosti cizího majetku. Nesmím si přivlastnit něco, co mi nepatří a co mi majitel nedá nebo neprodá. Tomu, kdo takto jedná, se říká zloděj. Zloděj je i ten, kdo získá majetek podvodem nebo vyhrožováním. Nejhorší zloděj je ten, kdo se zmocňuje cizího majetku násilím. To už není zloděj, ale lupič.

Za zloděje může být považován i ten, kdo si přivlastní Boží dary určené všem, a tak způsobí chudobu a hlad svých bližních. Jde o dary přírody, které si přivlastní někdo, kdo je sám nepotřebuje a nevyužívá.

Deváté přikázání „Nevydáš proti svému bližnímu křivé svědectví“ je o posvátnosti pravdy. Lidé si rádi vymyslejí o jiných ošklivé věci a rádi o nich mluví. Vyprávějí o špatnosti jiných lidí, ačkoli to, co říkají, nemají ověřené, třeba to vůbec není pravda, někdo si to vymyslel a my, tím, že to říkáme, vydáváme křivé svědectví, a můžeme tak velmi uškodit nevinnému člověku. Zvláště vystoupíme-li s takovým svědectvím u soudu a dosáhneme-li toho, že ten, o němž jsme nepravdu řekli, je odsouzen, potrestán. Nejhorší křivé svědectví je lež ze zlomyslnosti, vědomá lež s přáním dotyčným ublížit.

Ještě nám zbývá desáté přikázání, přikázání o dychtění, ale o tom až příště.

arcibiskup Simeon